

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

1

Beskrivning av våld mot barn i litauiska dagstidningar

En kvalitativ innehållsanalys om hur litauiska dagstidningar beskriver
våld mot barn mellan år 2016 och 2018

Ugnė Dapkeviciute
Kandidatuppsats SOPA63
VT2019
Handledare: Carina Gallo

Abstract

Author: Ugnė Dapkevičiūtė

Title: Description of child abuse in Lithuanian newspapers

Supervisor: Carina Gallo

Assessor: Helene Hansen

The aim of this study was to examine how Lithuanian newspapers described child abuse between the years 2016 and 2018. The study is based on 42 articles about child abuse from Lithuanian newspapers, which were later processed with qualitative content analysis. The analysis of the articles was based on two different theories; claims-making theory and social constructivism. The result of the study showed that there is a wide description of a perpetrator, that has resulted in a portrait of a “typical” perpetrator. Lithuanian newspapers do not pay as much attention to the victims. Through these years, there has been no significant changes in the description. The journalistic angle in the articles changed and became more educative and analyzing. It became more common among the newspapers to interview people who works with the subject to mediate their thoughts about it.

Keywords: child abuse, neglect, media coverage, Lithuania

Förord

Jag vill så gärna tacka min handledare Carina Gallo för all hjälp som har behövts för att ta sig genom denna uppsats. Jag vill tacka henne för alla de synpunkter som hon har gett mig och den stöttning som jag fick, vilket gjorde att jag höll kvar i motivationen under hela uppsatsens gång. Tack vare min handledare och hennes konstruktiva kritik på mitt arbete har jag utvecklat mina tankesätt. Jag vill även tacka mina föräldrar som har varit ett stort stöd de dagar det gick som sämst och ingenting kändes rätt, för deras goda ord vid de rätta tidpunkterna.

Ugné Dapkeviciute 2019-05-24

Innehållsförteckning

1. INTRODUKTION	5
1.1 BAKGRUND	5
1.2 PROBLEMFÖRMULERING	5
1.3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	7
1.4 BEGREPPSDEFINITIONER	7
2. KUNSKAPSLÄGE	8
2.1 LITTERATURSÖKNING	8
2.2 VÅLD MOT BARN I LITAUEN	8
2.2.1 Våld mot barn i media	10
2.2.2 Vilka aktörers röster får plats i media	11
3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	12
3.1 SOCIALKONSTRUKTIVISM	12
3.2 ANSPRÅKSFORMULERING	14
3.2.1 Massmedia som anspråksformulerare	14
4. METOD	15
4.1 METODVAL	15
4.2 URVAL OCH SÖKNING	16
4.3 BEARBETNING OCH ANALYS AV MATERIALET	18
4.4 METODENS FÖRTJÄNSTER OCH BEGRÄNSNINGAR	20
4.5 MIN FÖRFÖRSTÅELSE	20
4.6 TILLFÖRLITLIGHET	21
4.7 FORSKNINGSETISKA ÖVERVÄGANDEN	22
5. RESULTAT OCH ANALYS	22
5.1 BESKRIVNING AV VÅLD MOT BARN 2016 - 2018	23
5.1.1 Den typiska våldsutövaren	23
5.1.2 Offret som hamnar i skuggan	25
5.1.3 Våld som en uppfostringsstrategi	26
5.1.4 Ej anonymiserad identitet, problemfamilj, skyldig/oskyldig	27
5.2 FÖRÄNDRINGAR I BESKRIVNINGEN AV VÅLD MOT BARN	29
5.3 VILKA AKTÖRERS RÖSTER KOMMER FRAM	30
5.3.1 Politiker	30
5.3.2 Personer som hjälper till med problematiken	31
5.3.3 Media	32
5.3.4 Vilka röster saknas?	33
6. AVSLUTANDE DISKUSSION	33
7. REFERENSER	35
8. BILAGOR	38
8.1 BILAGA 1	38

1. INTRODUKTION

1.1 BAKGRUND

Tanken att skriva en uppsats om hur litauiska dagstidningar beskriver våld mot barn kom inte direkt när det var dags att välja ämne till kandidatuppsatsen. Min första tanke var att skriva om en lagändring gällande våld mot barn i Litauen. Ni kanske undrar, varför just Litauen? Svaret här är ganska enkelt, jag kommer själv därifrån och följer litauiska medier dagligen vilket gör att jag intresserar mig för vad som sker i landet. År 2017 inträffade en hemsk händelse, där en fyraårig pojke misshandlades till döds av sin mammas sambo. Denna händelse var omskakande för såväl mig som för hela landet. Efter detta initierades en ändring av lagen om skydd av barns grundläggande rättigheter som nu skulle innehålla bestämmelser om förbud av våld mot barn. För att kunna skriva om detta behövde jag mer tid än vad jag hade, vilket ledde till att jag ändrade ämnet men valde att fortsätta skriva om Litauen. Detta eftersom våld mot barn i Litauen var väldigt uppmärksammat i media och det fanns mycket information att tillgå där.

1.2 PROBLEMFÖRMULERING

Det finns många olika organisationer världen över som arbetar för barns rättigheter. En av dessa är Förenta Nationerna (FN) som har barnkonventionen som utgångspunkt (Unicef, 2019a). Barnkonventionen rekommenderar vad som anses vara ett barns bästa och vilka rättigheter ett barn har. Idag är det 196 länder som har skrivit under och ratificerat barnkonventionen (Unicef, 2019b). Artikel 19 i barnkonventionen förbjuder våld mot barn och är följande:

”Barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.” (Barnkonventionen, 2009)

Ett av länderna som har skrivit under barnkonventionen är Litauen. Denna uppsats kommer just att fokusera på Litauen och barnkonventionens nittonde artikel – våld mot barn. Litauen har under många år tillhört Sovjetunionen, men blev självständigt år 1990. De år, 1944 - 1990, som Litauen och många andra östeuropeiska länder var ockuperade av Ryssland, gjordes väldigt få studier med koppling till våld mot barn i Sovjetunionen. Pritchard & Steven (2018, s. 238-239) har hittat fem rapporter som har en direkt koppling till våld mot barn i

Sovjetunionen under denna period, och den största studien som gjordes publicerades endast i västvärlden. Det lilla antalet studier kring detta förklaras med hjälp av bristande utredning av detta politiskt känsliga, sociala problem (ibid., 239). Dock kan man konstatera att våld mot barn förekom under Sovjetunionens regering. Detta har man gjort med hjälp av utsagor från personer som har vuxit upp under denna tid (Sebre et al, 2004, s. 114).

Under de 30 åren som Litauen har varit självständigt har det hänt mycket i utformningen av arbetet för barns rättigheter. Det litauiska parlamentet ratificerade FN:s barnkonvention år 1995 (Unicef, 2019a). Detta följdes av en ny lagstiftning år 1996 som var till för att skydda barns rättigheter (Nr. I-1234). Denna lag, som direkt översatt från litauiska till svenska, hette lagen om skydd av barns grundläggande rättigheter (ibid.). I denna lag saknas bestämmelser om våld mot barn. Dessa bestämmelser reglerades istället i den litauiska motsvarigheten till den svenska brottsbalken, kapitlena om misshandel. Denna lag har korrigerats genom åren, men det var inte förrän i september 2017 som det litauiska parlamentet bestämde sig för att göra om lagen helt och därmed lägga till riktlinjer och förbud av våld mot barn (Nr. XIII-643). Lagen började gälla i juni 2018. Det som står i lagen är bland annat att all form av fysiskt, psykiskt och sexuellt våld samt försummelse är förbjudet. Det uppges också att alla typer av våld är förbjudna som en typ av bestraffning för barnet (Nr. XIII-643).

Vad gäller våld mot barn i Litauen, framför allt fall där våldet leder till dödsfall, har situationen förbättrats de senaste åren. Labanauskiene och Siaurusaitis (2008, s. 200) menar att det från år 2004 skedde en tydlig ökning av antalet fall av våld mot barn som ledde till dödsfall. Antalet barndödsfall var högst mellan år 2010 och 2012, med tolv stycken dödsfall varje år (Socmin, 2018). Efter denna pik har antalet dödsfall minskat, år 2016 var det sex barn som dog på grund av våld och år 2017 var det åtta stycken. Det följande året, 2018, var det första året där inte ett enda dödsfall, som var orsakat av våld, inträffade (ibid.).

Ändringen i lagen om skydd av barns grundläggande rättigheter från år 2017 har fått mycket uppmärksamhet i media. I Litauen har det nästan dagligen skrivits både om lagen i sig och om våld mot barn sedan den nya lagen stiftades. Denna uppsats fokuserar på hur dagstidningar i Litauen har beskrivit våld mot barn från år 2016 till år 2018. Att forska kring våld mot barn i just Litauen är viktigt och intressant eftersom det inte finns så mycket forskning inom detta område på grund av bristande intresse för våld mot barn som socialt problem under åren som Litauen tillhörde Sovjetunionen (Pritchard & Steven, 2018; Sebre et al, 2004). Eftersom jag

kommer från Litauen och har föräldrar som har vuxit upp under denna regering har jag hört dem berätta om hur det var, att det var normalt att använda våld som bestraffning samt att det inte var någonting man pratade om ute i samhället. Det människorna gjorde i sina hem var inte lika viktigt för staten som lojaliteten gentemot den (Sebre et al, 2004, s. 114).

Det är också särskilt viktigt att studera just nyhetsmedier eftersom de kan utöva betydligt inflytandet bland annat över hur människor uppfattar verkligheten (Strömbäck, Andersson & Nedlund, 2017; Grabe, Ward & Hyde, 2008, s. 460). Detta gör denna studie relevant för socialt arbete. Medier är en stor del av vår vardag och det vi läser och ser där kan påverka våra beteenden och tankesätt. Det är därför viktigt *hur* saker och ting skrivs. Det finns studier i andra länder om hur våld mot barn och försummelse beskrivs av medierna i fler länder, till exempel Kina (Qiao, Whittaker & Zhang, 2018). Där har man kommit fram till att de fall som det rapporteras mest om är fall där våldet mot barnet har varit som värst (ibid., s.4). De fall som har uppmärksammats i kinesiska media har blivit avgörande för förändringar i det system som arbetar för att skydda barn (ibid., s. 8). Det saknas dock forskning om hur media har beskrivit våld mot barn i Litauen. Jolanta Labanauskiene, doktor i medicinsk vetenskap och barnläkare på ortoped- och traumaavdelningen har tillsammans med Benjaminas Siaurusaitis, barnkirurg (2008, s. 199) i en studie visat att det är vanligt att litauisk massmedia uppmärksammar många fall där barn far illa, men att det finns få vetenskapliga rapporter gällande detta.

1.3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur dagstidningar i Litauen har beskrivit våld mot barn från år 2016 till år 2018. Frågeställningar för att kunna uppnå syftet är följande:

- Hur har våld mot barn beskrivits i litauiska dagstidningar?
- Hur har beskrivningar av våld mot barn i litauiska dagstidningar förändrats?
- Vilka aktörers röster får plats i dagstidningars beskrivning av våld mot barn?

1.4 BEGREPPSDEFINITIONER

I detta avsnitt redogörs begrepp som är centrala för förståelse av studiens syfte och frågeställningar.

Dagstidning – En tidning som publiceras mer än en dag i veckan. I svensk lagstiftning (SFS 1993:1392) definieras dagstidning på följande sätt “en skrift som utgör allmän nyhetstidning

av dagspresskaraktär med reguljär nyhetsförmedling eller allmänpolitisk opinionsbildning som normalt kommer ut med minst ett nummer varje vecka”. Dagstidningar förmedlar allmänna dagsnyheter och är inte inriktade på något speciellt ämne. Innehållet i en dagstidning består av information, nyheter och annonser. Syftet med dagstidningar är att de ska strukturera, paketera och redigera information och åsikter.

Barn – Individer från 0 till 18 år.

Våld mot barn – Fysiskt, psykiskt och sexuellt våld samt bristande omsorg som har orsakats av en förälder, vårdnadshavare eller någon annan närstående.

2. KUNSKAPSLÄGE

2.1 LITTERATURSÖKNING

För att komma fram till relevant tidigare forskning inom området har två olika databaser använts. Det ena är Lunds universitets egna ”LubSearch” och det andra ”Interaktyvi Biblioteka” tillhör det litauiska nationalbiblioteket ”Lietuvos Nacionaline Martyno Mazvydo Biblioteka”. Sökmotorn för båda databaserna har varit EBSCO-host. Sökorden har varit samma på både svenska, litauiska samt engelska, har sökts både i kombination med varandra och ensamt och har varit följande: våld mot barn, child abuse, smurtas pries vaikus, försummelse, neglect, neprieziura, media, media coverage, ziniasklaida, Litauen, Lithuania, Lietuva.

De artiklar som i första hand har valts ut har haft en direkt koppling till våld mot barn i Litauen. Dessa artiklarna är främst riktade till litauiska läsare då de är skrivna på litauiska samt att de är publicerade i litauiska vetenskapliga tidskrifter. Då det inte finns så mycket forskning kring Litauen fick jag söka på våld mot barn i media generellt. Här försökte jag ta de mest passande artiklarna som handlar om länder som ligger geografiskt nära Litauen. Eftersom detta inte var tillräckligt fick jag bredda det ännu mer och valde artiklar om våld mot barn i media i andra länder. Samtliga artiklar som inte handlade om enbart Litauen var på engelska.

2.2 VÅLD MOT BARN I LITAUEN

Då Litauen har en lång historia av ockupation av Sovjetunionen är det inte konstigt att sättet att se barn på har präglats av den ryska kulturen. Ideologin inom Sovjetunionen var socialistisk och alla fall med våld mot barn ansågs som motsägelsefulla (Sebre et al, 2004, s.

114). Utöver det var lojaliteten till staten det viktigaste medan det som skedde inom en familj var mindre betydelsefullt vilket har lett till att det saknas dokumentation och forskning kring våld mot barn (ibid.). Än idag är våld mot barn i Litauen ett problem som det finns ganska lite forskning om. Den tidigare forskning som finns kring Litauen är ofta en del av större forskning om länder som har varit en del av Sovjetunionen.

I en studie av Labanauskiene och Siaurusaitis (2008) tas bristerna med sådan forskning upp då det är svårt att komma åt uppgifter som berör våld mot barn i Litauen. Det som det har gjorts mest forskning om är sexuellt våld mot barn, vilket inte är så konstigt eftersom man i Litauen har sedan 1995 analyserat denna typ av våld, medan de andra typerna av våld inte började analyseras förrän 2001 (Labanauskiene & Siaurusaitis, 2008, s. 200). Det går att hitta vissa uppgifter om fysiskt våld mot barn, väldigt lite uppgifter om bristande omsorg av barn och nästan inga uppgifter alls om psykiskt våld mot barn (ibid.). Det saknas enhetliga uppgifter om våld mot barn i Litauen då anmälningarna av dessa fall går till olika institutioner och myndigheter i landet som i sin tur saknar koordination sinsemellan (ibid., s. 201-202).

Den tidigare forskning som finns visar på att våld mot barn är ett stort problem i Litauen. Sebre et al (2004) studerade olika typer av våld mot barn och vad det berodde på i fyra postsovjetiska länder. Studien genomfördes i Litauen år 1999 och det var 300 barn som intervjuades. I denna studie tog Litauen förstaplats i nästan varje kategori av våld. Av de litauiska barn som deltog i undersökningen uppgav 42% att de under det senaste året har blivit utsatta för psykiskt eller fysiskt våld (ibid., s. 123). I samma studie framkom det att föräldrar till barn i Litauen beskrivs som mer utåtagerande då de flesta litauiska barnen uppgav i undersökningen att deras föräldrar skriker på dem (ibid., 123-124). Då föräldrarna anses vara mer utåtagerande finns det också en större risk att de slår sitt barn.

I en annan studie av Labanauskiene och Siaurusaitis (2008) om våld inom familjen, fall där barn har utsatts för brottsliga handlingar samt våld barn emellan framkommer det att barndödsfall uppsåtligen orsakade genom våld från förälder eller vårdnadshavare har ökat (ibid., s. 201). Det är inte bara antalet dödsfall som resultat av våld mot barn som har ökat, även själva våldet har ökat sedan år 2004. Detta förklaras i rapporten genom att man från år 2003 började räkna in ungdomar i åldersgruppen 15-17 år som barn, och det är vanligare med våld i denna åldersgrupp då barn i denna ålder tenderar att använda mer våld vilket leder till svårare skador (ibid.).

Vad gäller våld mot barn i Litauen, går det att urskilja vissa faktorer som ökar risken för våld mot barn inom familjen. Rita Mikelaityte och Laura Narkauskaite (2010) har i sin rapport beskrivit situationen gällande våld mot barn i Litauen under 1990- och 2000-talet. Där har de undersökt situationen i Litauens huvudstad, Vilnius, samt resterande delen av kommunen som i studien räknas som landsbygd. I studien framkommer det att det finns en viss skillnad mellan vilket våld som utövas mot barn beroende på var man är bosatt, stad eller landsbygd även om det tillhör samma kommun (ibid., s. 19). Från år 1996 ökade antalet fall av fysiskt våld mot barn och efter år 2000 fortsatte ökningen i rask takt (ibid.). De jämförde även antalet våld mot barn fall från år 1992 med år 2001, vilket visade att i staden hade antalet fall där barn utsatts för våld ökat 3,5 medan på landsbygden hade det ökat med 2,5 gånger.

2.2.1 Våld mot barn i media

Forskning om hur våld mot barn har beskrivits i media har främst utförts i västvärlden, länder såsom England och Australien (Lonne & Parton, 2014). Vad gäller medias beskrivning av våld mot barn i Litauen, finns det inga studier att tillgå. Forskning visar att medias beskrivning av våld mot barn handlar ofta om sexuellt våld (Popovic, 2018) och socialarbetarnas bristfälliga utförda arbete (Lonne & Parton, 2014). Det framkommer även att media spelar en väldigt stor roll när det kommer till förbättring av skyddet för utsatta barn (ibid).

I en studie av Popovic (2018, s. 771) framkommer det att den vanligaste media för undersökning om sexuellt våld mot barn är nyhetstidningar. Detta eftersom det finns fördelar med att analysera nyheter i tidningarna. Fördelarna är att tidningarna de bestämmer agendan för TV-programmen samt att de är mer lättillgängliga och billiga (Popovic, 2018, s. 771; Lonne & Parton, 2014, s. 823). Att skriva om någonting i media, i detta fall om sexuellt våld mot barn, skapar inflytande i samhället på det sätt att människorna som nås av informationen börjar förstå sexuellt våld mot barn som ett socialt problem samt dess orsaker och lösningar (Popovic, 2018., s. 752). Det är viktigt att skriva om sexuellt våld mot barn i media då mycket rapportering kan omvandla detta till ett socialt problem som i sin tur behöver utveckling av lösningar (Cheit et al, 2010, s. 100).

Medias rapportering av våld mot barn i England fram till år 2008 har ofta haft att göra med offentliga undersökningar av fall där skyddssystemet har misslyckats (Lonne & Parton, 2014,

s. 827). I många fall var fokus riktat på socialarbetarna som arbetade med barn som hade hamnat i skyddssystemet. Utifrån det som rapporterades om våld mot barn i England målades det en bild av socialarbetarna där det framstod som skurkar och mobbare eftersom de misslyckades med att skydda barnen och ingrep genom att placera barnen i andra familjer för ingenting (ibid.). Denna bild följer socialarbetarna i England än idag. Mycket av det som skrevs i engelska media har varit fall av våld mot barn som resulterade i dödsfall. Dessa fall fick oftast mest uppmärksamhet i samband med rättegångar.

I samma studie av Lonne & Parton (2014, s. 824) har media spelat stor roll vad gäller utveckling av skydd mot barn i Australien. Den australiensiska media har skrivit om fall av våld mot barn och skyddssystemets misslyckanden för att nå ut till allmänheten och politikerna. Vissa fall som har rapporterats har lett till systematiska reformer i landet. Detta har uppnåtts genom att media har belyst konsekvenserna av våld mot barn och ansvariga institutioners misslyckanden för att skydda barnen (ibid.).

2.2.2 Vilka aktörers röster får plats i media

Tidigare forskning har visat att de som främst hörs i media när det handlar om våld mot barn är offentliga intressenter såsom hälso-och sjukvård, skolor, polis (Lonne & Parton, 2014). De som utsätter barnet för våld, föräldrarna eller vårdnadshavarna, hörs sällan i media, precis som barnen som blir utsatta. En annan grupp som har stora möjligheter till att få sina röster hörda är de som arbetar inom media, som till exempel journalister och andra personer. Trots att det finns många olika intressenter med sina egna intressen att upprätthålla, är alla eniga i att barn måste skyddas och att problem som uppstår i skyddssystemet måste åtgärdas (Lonne & Parton, 2014, s. 824).

Det finns många intressenter (*stakeholders*) när det kommer till medias rapportering om våld mot barn i England och Australien. De som anses som vara intressenter i detta är oftast institutionella intressenter så som polis, hälso- och sjukvård, skolor (Lonne & Parton, 2014, s. 823). Dessa intressenter kan göra vad som helst för att hantera information och media i det offentliga. Något som också är väldigt viktigt för intressenterna är att deras intressen och organisatoriska prioriteringar blir riktade till den politiska miljön, var media har väldigt mycket inflytande. Regeringar och enskilda politiker är stora intressenter som också är aktiva deltagare i debatter om våld mot barn. De senast nämnda intressenterna har mycket inflytande vad gäller utveckling av skandaler och tragedier som berör våld mot barn (ibid.).

De röster som ofta missas när det gäller medias rapportering om våld mot barn är barnens och föräldrarnas, något som oftast beror på etiska skäl (Lonne & Parton, 2014, s. 823-824). Barn som har blivit utsatta för våld och som har fått sina röster hörda i media angående detta är ofta vuxna vid tillfället eller har blivit omplacerade vid tillfället som de berättar om våldet vilket kan påverka sättet som det beskriver våldet på. Föräldrar som har utsatt sina barn för våld beskrivs ofta som ”galna, dåliga eller onda” samtidigt som de blir hårt kritiserade. Dessa föräldrar hörs sällan i media vilket förstärker offentliga missförstånd (ibid., s. 824).

Journalisterna och andra personer som arbetar inom media anses också vara intressenter och därmed personer som får sina röster hörda (Lonne & Parton, 2014, s. 824). Då syftet med denna uppsats är att se hur litauiska tidningar beskriver våld mot barn, och eftersom tidningar är en del av media blir journalister och andra anställda inom media viktiga att ta lyfta fram. De har mycket att säga till om i hur historierna om våld mot barn är konstruerade och framförda för publiken. De som arbetar med media behöver inte vara tillbakadragna i debatten om våld mot barn och endast rapportera om det som sägs av någon annan, de kan istället välja att vara aktiva i avslöjanden av skandaler och i offentliggörandet av personer som har varit ansvariga för våld mot barn (ibid.).

3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

I detta avsnitt kommer jag att redogöra för två teorier som kommer att användas i analysen av materialet och dessa är socialkonstruktivism och anspråksformulering.

3.1 SOCIALKONSTRUKTIVISM

Den huvudsakliga teorin för denna uppsats är socialkonstruktivism. Socialkonstruktivismen har inom samhällsvetenskapen varit väldigt framgångsrikt under de senaste två decennierna (Wennerberg, 2010, s. 10). Det finns två drag inom socialkonstruktivismen som har attraherat många forskare. Det första draget är att socialkonstruktivismen är en kombination av vissa traditionella synsätt från 1800- och 1900-talen, såsom realism, humanism och positivism. Det andra draget är dess kritiska synsätt, att man inte ska ta det direkta och omedelbara för givet (ibid.). Socialkonstruktivismen som teori för denna uppsats var ett självklart val för mig eftersom efter att ha läst mitt material insåg jag att våld mot barn är en normaliserad social

konstruktion i Litauen som ingen vågar ifrågasätta och tar det för givet som ett naturligt fenomen.

En bred beskrivning av socialkonstruktivismen finns i Nationalencyklopedin, där socialkonstruktivismen beskrivs som en samhällsvetenskaplig inriktning med utgångspunkten att verkligheten är socialt konstruerad, att verkligheten är en produkt av ett samspel människor emellan och deras kollektiva handlande (ne.se).

Wennerberg (2010, s. 62) menar att huvudprincipen för socialkonstruktivismen är att *”inte acceptera sociala företeasers ”naturlighet”, att de alltid varit sådana, att de inte kan vara annorlunda och att de inte skulle vara av människans skapade storheter”*. Som det har skrivits i tidigare forskning är förra och denna generationens föräldrar uppväxta i ett samhälle där våld mot barn inte blir ifrågasatt. Det behövs ett socialkonstruktivistiskt tankesätt för att bryta detta mönster.

Wennerberg (2010, s. 29-30) tar även upp tre olika utgångspunkter för socialkonstruktivismen. Den första är att vår kunskap är socialt konstruerad eftersom vi tillägnar oss kunskap genom språket som i sin tur också är socialt konstruerad. Språket blir en social konstruktion genom att det krävs minst två människor som samspelar med varandra. I denna uppsats är språket väldigt viktigt, då syftet är att se hur litauiska dagstidningar beskriver våld mot barn, och beskrivningar kan ske med hjälp av språket. Den andra utgångspunkten är att den kunskap vi lär oss är påverkad av den tidsanda vi lever i. Den sista utgångspunkten för socialkonstruktivismen är att den kunskap vi har om naturens minsta detaljer har vi tillägnat oss tack vare den teknik som människan har konstruerat. Vår kunskap är konstruerad utifrån teknikens förmågor och begränsningar (ibid.).

Socialkonstruktivismen är kritisk till den naiva språkuppfattningen som innebär *”att det finns en entydig och av Gud given koppling mellan orden i språket och de ting som orden refererar till i verkligheten”* (Wennerberg, 2010, s. 61). Det språk som vi lär oss är redan konstruerad och när vi lär oss det skapar vi vår uppfattning av verkligheten. Vi kan se olika föremål och uppfatta det vi ser då vi redan vet vad det föremålet är eftersom vi har lärt oss begreppet genom språket (ibid., s. 12). Då språket redan är konstruerat för oss innebär det att sättet som vi uppfattar verkligheten på och den kunskap som vi har också är socialt konstruerad.

Utgångspunkten enligt Jönsson (2010, s. 17) för denna teori är att verkligheten är socialt överenskommen och ett föremål för ständiga omförhandlingar. Detta följs av intresset för interaktionen och processerna som skapar våra uppfattningar för hur saker och ting är (ibid.). Socialkonstruktivismen har blivit populär inom vetenskaplig forskning och i många studier är det språket som undersöks. Detta eftersom det är genom språket som vår verklighet skapas (ibid.). Något som är problematiskt med denna forskningsteori är att den är väldigt oklar och har många olika beskrivningar av vad begreppet faktiskt innebär (Wennerberg, 2010, s. 7).

3.2 ANSPRÅKSFORMULERING

Anspråksformulering (*claims-making*), en översättning av Jönsson (2010) utgår från ett socialkonstruktivistiskt perspektiv. Det socialkonstruktivistiska perspektivet på sociala problem är att människor skapar en mening till objekt då objekten som finns saknar mening till en början (Loseke, 2003, s. 25). Anspråksformulering används för att definiera något som ett socialt problem. Det finns två huvudaktörer i denna process och det är anspråksformulerare (*claims-makers*) och publik (*audience*) (Loseke, 2003). Man kan göra ett anspråk som visuellt, verbalt eller beteendemässigt uttryck (ibid., s. 26). Visuella anspråk kan vara bilder, verbala anspråk kan vara uttalade eller skrivna anspråk och beteendemässiga anspråk kan vara protester, handlingar där man aktivt gör något för att få sitt anspråk igenom (ibid.). I denna uppsats kommer jag att fokusera på skrivna anspråk i form av tidningsartiklar. Anspråken görs på något av föregående sätt av anspråksformulerare och riktar sig till en publik som ska utvärdera anspråksformuleringen. Om publiken bedömer anspråksformuleringen som trovärdig har ett socialt problem skapats (ibid., s. 27). Det går att argumentera för att sociala problem finns inte förrän de har blivit definierade (ibid., s. 14).

Målet med anspråksformulering är just att konstruera anspråk på det sätt att publiken anser anspråket som viktigt och trovärdigt (Loseke, 2003, s. 36). Vad som är sanningen av det som sägs är inte något man bör lägga någon vikt på, då man utifrån det socialkonstruktivistiska perspektivet istället intresserar sig för vad publiken anser vara sanning, alltså att den ”riktiga” sanningen inte spelar någon roll (ibid.).

3.2.1 Massmedia som anspråksformulerare

De verbala anspråken omfattar även det som står i tidningar, nyhetssändningar och annat som visas upp i media. Då denna uppsats handlar om hur våld mot barn beskrivs i dagstidningarna

i Litauen, kan man utifrån ett anspråksformulerings-perspektiv se de artiklar som analyseras i uppsatsen som anspråk. Loseke (2003, s. 40) skriver om massmedia som en stor spelare i spelet om sociala problem. Massmedia är ett väldigt brett begrepp som omfattar mer än bara tidningar och nyheter på TV, det omfattar all information som kan nå ut till en massa människor (ibid.) Då massmedia omfattar så mycket, blir det automatiskt väldigt många människor som arbetar med detta och som blir anspråksformulerare (ibid., s. 41).

Media kan vara anspråksformulerare på två olika sätt – primära anspråksformulerare (*primary claims-makers*) och sekundära anspråksformulerare (*secondary claims-makers*) (Loseke, 2003, s. 41). Primära anspråksformulerare är de personer som aktivt gör något för att få fram sitt anspråk, exempelvis reportrar. De kan anses vara som aktivister i konstruktionen av sociala problem. De som anses som sekundära anspråksformulerare, den vanligare formen av anspråksformulerare i media, är personer som jobbar inom massmedia med att ”översätta” anspråk från exempelvis politiker eller akademiska forskare (ibid.). Massmedia som anspråksformulerare är väldigt viktig idag då vår värld blir större och vi måste förlita oss på de nyheter vi får från dessa medier. Det som presenteras av massmedia är det som vi kan tänka på. Som sekundära anspråksformulerare har massmedia en betydande relation till både forskning och sociala aktivister då medierna för vidare det som forskare har kommit fram till och det som aktivister har gjort genom att översätta anspråken och göra de mer lättillgängliga för en större publik (ibid., s. 44-45).

4. METOD

4.1 METODVAL

För att kunna se hur litauiska dagstidningar beskriver våld mot barn i landet har kvalitativ metod använts. Kvalitativ metod är mest lämplig för denna studie eftersom jag är intresserad av att se hur beskrivningarna av våld mot barn ser ut, inte av antalet beskrivningar som förekommer i artiklarna. Kvalitativ metod har växt fram som en motsats till kvantitativ metod (Ahrne & Svensson, 2014, s. 9). Denna metod innebär bland annat att man fokuserar mer på ord än på siffror (Bryman, 2011, s. 340). Man bedriver kvalitativ forskning på främst tre olika sätt - fråga människor vad de tycker och tänker (intervjuer), vi kan vara med och titta på vad och hur människor gör något (observera) eller kan vi titta på texter eller bilder som har producerats av människorna (dokumentanalys) (Ahrne & Svensson, 2014, s. 8). I denna uppsats kommer jag att undersöka ett samhällsfenomen med hjälp av texter som är skrivna av andra människor i samhället, alltså en dokumentanalys.

Jag kommer att använda mig av kvalitativa data i form av artiklar publicerade i dagstidningar för att se hur våld mot barn i Litauen beskrivs. Kvalitativa data ger ofta nyansrika och mångfasetterade beskrivningar av det fenomen som studeras, till skillnad från kvantitativa data som ger en mer generell och standardiserande bild (Lind, 2014, s. 126). Med tanke på tidsaspekten och resursskäl kan det ofta vara svårt att studera många undersökningsenheter vilket leder till att frågan om representativitet blir underordnad och det som istället spelar större roll är om det empiriska underlaget är relevant till studiens syfte och frågeställningar (ibid.).

4.2 URVAL OCH SÖKNING

I denna studie har jag valt att göra en dokumentanalys som består av artiklar från litauiska dagstidningar. Dokument är ett viktigt källmaterial, framförallt när man bedriver en historiskt inriktad forskning (Lind, 2014, s. 129). Jag kan inte påstå att min studie är historiskt inriktad, men det intresserar sig för beskrivningar av våld mot barn under de tre senaste åren. Fördelen med dokument som empiri är att det underlag som finns är oberoende av undersökaren och dess frågor. Det finns även nackdelar, bland annat att det kan vara tidsödande vid insamling av materialet då dokumenten kan finnas på många olika arkiv samt att dokumenten har skrivits i andra sammanhang och syften än de som undersökaren har vilket kan försvåra materialets tillämpning till studien (ibid.).

För att samla in material för min uppsats har jag valt att använda mig av målstyrt urval. Målstyrt urval innebär att man väljer ut enheter, i mitt fall artiklar, med direkt hänvisning till forskningsfrågorna (Bryman, 2011, s. 350). När jag skulle börja samla in material har jag gått in på hemsidorna för nio av de mest lästa dagstidningarna i Litauen. På varje tidnings hemsida har jag sökt på ”våld mot barn” för att se hur många träffar jag får och vilka artiklar som kan vara relevanta. Jag valde de två dagstidningar där jag fick flest träffar. Att ha två dagstidningar som jag skulle hämta material från var inte tillräckligt och därför fick jag välja till en nättidning som innehöll många artiklar om våld mot barn. De dagstidningar som jag har använt mig av för denna uppsats är Lietuvos Rytas, Kauno Diena och nättidningen jag har valt är 15min.lt.

Lietuvos Rytas har funnits sedan 1990, är en av de största tidningarna i Litauen som skriver om nyheter som gäller hela landet. Kauno Diena har funnits sedan 1945, men under ett annat

namn. Dagstidningen fick sitt nuvarande namn 1992. Denna dagstidning specificerar sig mest på nyheter i en av Litauens storstäder, Kaunas. 15min.lt, som var en vanlig dagstidning förut, började lanseras år 2005, och blev en nättidning år 2008. De nyheter som förmedlas här är av samma karaktär som i Lietuvos Rytas, och vänder sig till befolkningen i hela landet. I denna uppsats går denna tidning under definitionen av en dagstidning, för enkelhetens skull under läsningen. Den kan dock gå under definitionen av en nättidning som innebär att tidningen publiceras på internet.

För att en artikel skulle anses som relevant för min studie behövde den nå upp till vissa kriterier. De kriterier jag hade var att artikeln skulle vara en nyhetsartikel som beskriver ett fall där våld mot barn har utövats. Ett annat kriterium var att artikeln skulle innehålla åsikter om problematiken i landet från personer i samhället som arbetar med detta. Artiklar som valdes ut behövde inte fylla båda kriterierna, det räckte med ett av dem, men det förekommer artiklar i mitt urval som uppfyller båda. Med tanke på tidsaspekten kunde jag inte ta alla artiklar som kom upp i min sökning och passade in under kriterierna, vilket har gjort att jag har valt ut de artiklar som jag ansåg vara mest informativa och beskrivande.

På varje tidnings sökmotor skrev jag in ”våld mot barn” på litauiska i sökrutan och började noggrant leta efter artiklar som är skrivna mellan januari 2016 och november 2018. Artiklar med direkt koppling till våld mot barn började öka under år 2017 och fortsatte till 2018, medan det år 2016 var lättare att hitta artiklar där någon viktig person i samhället pratar om problematiken i landet. År 2016 var det nästintill omöjligt att hitta artiklar med något av mina kriterier, vilket resulterade i att endast fem artiklar har hittats med relevans till min studie.

Min empiri består av 42 artiklar. Jag har hittat och valt ut flest artiklar, 16 stycken, i den elektroniska dagstidningen 15min.lt där fyra artiklar är från 2018, nio artiklar från 2017 och tre artiklar från 2016. I dagstidningen Lietuvos Rytas har jag valt ut sex artiklar från 2018, sex artiklar från 2017 och en artikel från 2016. I Kauno Diena, valde jag ut fem artiklar från 2018, sju artiklar från 2017 och en artikel från 2016. Artiklarna är av olika karaktär vilket ger en större bild av hur våld mot barn i Litauen beskrivs beroende på vem det är som skriver dem. Nästan hälften av artiklarna är direkt kopplade till specifika fall där barn har utsatts för våld. Resterande artiklar är mer analyserande och beskriver mycket kring hur läget i landet ser ut samt vad som görs för att motverka problemet. Många av artiklar är nyhetsartiklar, men i

materialet ingår även insändare eller reportage med personer som är insatta i problemet. Fördelningen av artiklarna förtydligas i tabellen nedan.

	2018	2017	2016
Lietuvos Rytas	6	6	1
Kauno Diena	5	7	1
15min.lt	4	9	3

När citat ur tidningsartiklarna kommer att återges i analysen kommer en förkortning av tidningarna att användas. Lietuvos Rytas kommer att förkortas som LR, Kauno Diena som KD och 15min.lt kommer att skrivas som 15min.

4.3 BEARBETNING OCH ANALYS AV MATERIALET

Då mitt mål med denna uppsats är att undersöka dagstidningars beskrivning av våld mot barn är innehållsanalys en lämplig metod. Innehållsanalys är möjlig inom både kvalitativ och kvantitativ forskning (Bryman, 2011). Innehållsanalys är även en metod för textanalys när man vill besvara bestämda forskningsfrågor och behöver systematiskt bryta ner och kategorisera delar av det textinnehåll som finns (Boréus och Kohl, 2018, s. 50).

Innehållsanalysen lämpar sig bättre för breda studier av textinnehåll, medan andra metoder för textanalys såsom olika typer av diskursanalys passar bättre för djupare studier. Med hjälp av innehållsanalysen kan man analysera vilka typer av texter som helst och är passande om man vill finna mönster i ett större material (ibid, s. 50-51). Innehållsanalysen kan även vara lämplig när man vill studera ändringar över tid (ibid., s. 54). I denna uppsats är tidsspännet ganska kort, endast tre år, men det är tillräckligt att med hjälp av innehållsanalysen se de förändringar som har uppstått under denna tid.

De källor som har använts för denna uppsats är tidningsartiklar, vilket är en klassisk typ av källa inom innehållsanalysen (Boréus & Kohl, 2018, s. 56). När materialet var insamlat var det dags att koda det. Kodning är en del av bearbetningen och med hjälp av den kan jag föra över viktiga detaljer i mitt material till samhällsvetenskapliga begrepp (Rennstam & Wästerfors, 2015, s. 224). När jag hade samlat in mitt material sorterade jag upp det efter mina frågeställningar och därefter utifrån de teorier jag har valt för denna uppsats. Koderna

som jag använde mig av var både deduktiva och induktiva. Deduktiva koder har kommit från teorin och min förståelse medan induktiva koder har kommit från mitt material (Bryman, 2011, s. 26-29). Då min kodning var både deduktiv och induktiv, hade jag vissa förväntningar till mitt material. Ett av teman som jag hade förväntat mig var dagstidningarnas beskrivning av själva våldet, alltså hur våldet gick till. Ett annat tema var faktorer som påverkar våldet, såsom alkohol/droger eller området där förövarna bor.

Kodningen kan genomföras både manuellt och datoriserat (Boréus & Kohl, 2018, s. 58). Den kodning som kräver komplicerad tolkning måste vara manuell. Datoriserad kodning är däremot väldigt sparsam när det kommer till tidsaspekten eftersom ingen människa behöver läsa texterna för att hitta koder. Fördelen med datoriserad kodning är att man kan analysera stora textmängder på ett konsekvent sätt (ibid.). I denna uppsats har jag kodat mitt material manuellt. Kodningen påbörjades genom att materialet lästes en första gång utan några noteringar (Bryman, 2011, s. 525). Detta gjordes för att jag skulle lära känna mitt material. Andra steget i kodningsprocessen var att läsa igenom materialet en gång till, men denna gång med noteringar. Jag strök under citat som jag upplevde som viktiga utifrån de teoretiska utgångspunkter jag hade och det jag hade läst i tidigare forskning. Jag markerade mina koder som jag hade hittat antingen i materialet eller förväntat mig att hitta. Dessa var bland annat våldsutövare, offer, relation mellan offer och våldsutövare, socioekonomisk status och vem som pratar om våldet.

All min empiri är tagen ur litauiska tidningar vilket innebär att texterna är skrivna på litauiska. Då uppsatsen skrivs på svenska innebär det att texterna måste översättas. Det är jag själv som har gjort översättningen. Då jag själv kommer från Litauen och talar flytande litauiska har jag läst artiklarna, tolkat dem och analyserat dem på litauiska. När jag kodade mitt material använde jag mig av svenska begrepp. Det enda som har översatts direkt till svenska är citaten ur materialet samt slutsatserna som jag har kommit fram till efter att ha analyserat artiklarna på litauiska. Denna metod kan ha påverkat analysen då artiklarna är tolkade av mig vilket kan göra att det som jag vill förmedla till läsaren inte stämmer överens med det som faktiskt står i artikeln. Begreppen skiljer sig åt väldigt mycket mellan svenska och litauiska vilket gjorde att jag i vissa fall inte hittade någon direkt översättning och fick beskriva det med egna ord. Dock har jag under hela tiden som jag har skrivit uppsatsen varit noga med att ha så objektiva tankesätt som möjligt. Vad gäller översättningen har jag flertalet gånger, med hjälp av olika översättningsprogram, dubbelkollat så att min översättning av de citat som är med är rätt. Jag

har även använt mig av översättningsprogram i de fall där det dök upp något ord i artiklarna som jag inte hade hört förut.

4.4 METODENS FÖRTJÄNSTER OCH BEGRÄNSNINGAR

Den kvalitativa forskningens utgångspunkt är att ” ”uppfatta den sociala verkligheten och det som händer i den på samma sätt som de som lever i denna verklighet och som är föremål för en undersökning upplever den” (Bryman, 2011, s. 367). Det som är bra med kvalitativ forskning är att den tack vare sin brist på struktur är flexibel. En kvalitativ forskare påbörjar sin undersökning med så lite förvanskning av den sociala verkligheten som möjligt. Detta eftersom en viktig preferens för kvalitativ forskning är att man ska kunna förstå och se en situation från deltagarnas ögon (Bryman, 2011, s. 366). Detta minskar risken för att använda sig av fel referensramar vid förståelse av hur en människa betar sig.

Det finns många fördelar med innehållsanalys om man jämför med andra metoder för att generera data (Weber, 1990, s. 2). En av fördelarna med innehållsanalys är att kommunikation är en central del av all social interaktion, och innehållsanalytisk metod fungerar direkt på text eller transskript av mänsklig kommunikation (ibid.).

Till skillnad från kvantitativ forskning är kvalitativ forskning svår att generalisera (Bryman, 2011, s. 369). Detta eftersom kvalitativa forskare genomför sina undersökningar inom en viss organisation eller ett visst område, och resultatet från detta kan inte anpassas till andra miljöer. De personer som deltar i en kvalitativ undersökning kan inte representera en population, därav blir resultatet från en sådan undersökning generaliserat till en teori istället för en population (ibid.). Det som denna studie kommer att resultera till kommer inte kunna representera beskrivningen av våld mot barn i något annat land än Litauen.

4.5 MIN FÖRFÖRSTÅELSE

Eftersom jag själv kommer från Litauen har jag väldigt starka band till det landet. Jag följer olika litauiska medier och tittar mycket på nyheter vilket har gett mig en viss förförståelse inför detta arbete. Utifrån det jag har sett och läst i litauiska media har jag kunskap om att våld mot barn i Litauen är ett väldigt stort problem och att det nästan dagligen rapporteras om detta på ett eller annat sätt. Något jag inte har förförståelse om är hur rapporteringen ser ut, då jag inte tidigare har lagt någon värdering i hur nyheterna framställs och vilka begrepp som

används. Min förförståelse kan bli problematisk, precis som faktumet att det är jag själv som översätter artiklarna. Detta kan göra att det som jag faktiskt vill förmedla i resultatet förvrängs.

4.6 TILLFÖRLITLIGHET

Bergström och Boréus (2018, s. 38-41) skriver om validitet och reliabilitet. Validitet innebär att man har valt rätt metod för en studie för att komma fram till resultatet. Reliabilitet innebär i sin tur att resultatet som man har kommit fram till hade varit densamma om studien genomfördes av en annan forskare (ibid.). Bryman (2011, s. 351) skriver istället om att dessa begrepp är mer anpassade för kvantitativ forskning och att de innehåller konnotationer som rör mätning, vilket inte är det viktigaste för en kvalitativ forskare. Då jag genomför en kvalitativ studie blir det svårt för mig att visa uppsatsens goda kvalitet med hjälp av validitet och reliabilitet. Istället kommer jag att använda mig av Brymans (2011, s. 354) motsvarighet till dessa begreppen.

Bryman (2011, s. 354) skriver om tillförlitligheten som en komponent av fyra delkriterier; trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och möjlighet att styrka och konfirmera. För att trovärdighetskriteriet ska uppnås behöver beskrivningen av verkligheten vara tydlig. Denna uppsats uppnår trovärdighet genom att de artiklar som ingår i materialet har granskats noga för att kunna anses som relevanta för studiens frågor. När jag har granskat mitt material, har jag försökt hitta artiklar som täcker flera delar av landet samt att de är mer beskrivande och analyserande för att kunna ge läsaren ett resultat som är verklighetsbaserat. Överförbarheten blir svår att uppnå genom denna studie då den riktar sig in på hur våld mot barn beskrivs i litauiska dagstidningar. Det som kan göra studien överförbar är så kallade täta beskrivningar (*thick descriptions*), som innebär en bred beskrivning av ämnet så att läsarna kan samla på sig kunskap som sedan kan hjälpa dem att avgöra om studien är överförbar (Bryman, 2011, s. 355). Detta har jag gjort genom att i analysen välja ut de citat som är mest beskrivande av hur verkligheten ser ut. Pålitligheten kan uppnås genom att man redogör för forskningsprocessen och genom granskning av kolleger eller liknande (Bryman, 2011, s. 355). För att uppnå detta kriterium har jag i metoddelen noga beskrivit hur jag har gått tillväga. Jag har utförligt beskrivit mitt urval samt hur jag har gått tillväga i min urvalsprocess. Jag skriver även om hur jag har bearbetat mitt material. Forskaren måste försöka säkerställa att den har agerat i god tro utifrån den insikt att det inte går att vara fullständigt objektiv är det kommer till kvalitativ forskning (Bryman, 2011, s. 355). Trots min förförståelse för detta ämne har jag under

studiens gång varit noga med att inte låta mina egna värderingar påverka mig för mycket då jag är medveten om hur det kan vinkla resultatet. Detta har jag gjort genom att fokusera på det som står i mitt material och inte på det som finns i min förförståelse. Min förförståelse bygger på både det som skrivs i tidningar och det som jag har hört/sett på radio och TV, medan det som är viktigt för denna uppsats är det som står i dags- och nättidningar.

4.7 FORSKNINGSETISKA ÖVERVÄGANDEN

Det finns många riktlinjer när det kommer till forskningsetik. Det finns en lag om etikprovning, personuppgiftslagen samt Vetenskapsrådets riktlinjer (Gustafsson, 2015, s. 6). Då ovanstående källa är från 2015, har personuppgiftslagen ändrats till dataskyddsförordningen (SFS 2018:218) år 2018. Alla dessa riktlinjer avser forskning som har bedrivits i kontakt med människor, exempelvis genom intervjuer eller observationer. Något det saknas riktlinjer om är forskning där man har använt sig av material som är skrivet av människor på internet (ibid.).

I denna studie är studieobjektet artiklar, inte enskilda individer vilket gör att flera etiska överväganden undgås. Det som av Vetenskapsrådet (2017) gäller tystnadsplikt, samtycke och anonymitet kommer inte vara aktuellt för denna uppsats. Något som ändå är viktigt att tänka på är att utelämna eventuella namn som kommer upp i artiklarna då dessa inte har någon relevans för analysen. Det som har betydelse för analysen är kön och bostadsområde, och med bostadsområde menar jag boende i städer eller ute på landet. Vad gäller detta kommer undantag att göras om artikeln handlar om en offentlig person och vad den har att säga om problemet. Något som jag ändå inte kan komma ifrån är forskningskravet. Det är ett krav från samhället på att forskning bedrivs, att den inriktar sig på väsentliga frågor och att den är av hög kvalitet (Vetenskapsrådet, 2017, s. 5). Då det inte finns någon forskning om hur tidningar beskriver våld mot barn i Litauen, anser jag min forskningsfråga vara väsentlig.

5. RESULTAT OCH ANALYS

I detta avsnitt kommer jag att presentera och analysera mitt material. Analysen är uppdelad i tre delar efter studiens frågeställningar. Den första delen handlar om hur litauiska dagstidningar har beskrivit våld mot barn från år 2016 till år 2018. Den andra delen kommer att analysera hur beskrivningarna har förändrats genom åren. Den tredje och sista delen

kommer ta upp vilka aktörers röster som hörs i dagstidningar och hur de pratar om problemet.

5.1 BESKRIVNING AV VÅLD MOT BARN 2016 - 2018

I de artiklar som har analyserats framträdde flera olika beskrivningar av våld mot barn i de litauiska dagstidningarna under 2016 till 2018. Det som dök upp var tydliga beskrivningar på våldsutövaren, korta beskrivningar av barn som offer samt orsakerna till våldet. I sista delen av detta avsnitt tar jag även upp beskrivningar som inte var lika återkommande som de ovannämnda men som ändå väcker intresse och dessa är bland annat psykisk ohälsa och en beskrivning av "problemfamiljer".

5.1.1 Den typiska våldsutövaren

I de artiklar som har studerats, framkommer det nästan i alla fall om det är förälder eller vårdnadshavare som har utsatt ett barn för våld. Det som är väldigt tydlig i alla tidningars beskrivningar är om det var en mamma och/eller pappa som orsakade våldet, eller om det var sambon till föräldern.

"... onykter (2,48 promille alkohol) man (född 1985) brukade våld mot sin sambos minderåriga son (född 2016)." (15min 3)

"I tisdags häktade polisen en man i Siauliai, misstänkt för att ha slagit sin sambos tre barn." (LR10)

Något annat, som även syns i föregående citat, är åldern på förövarna. Varje nyhetsartikel som syftar till att informera om en händelse innehåller information om åldern hos våldsutövaren. Exakt födelsedatum är inte utskrivet, men året som våldsutövaren är född står inom parantes. Om inte året är utskrivet på det sätt finns åldern med i löpande text.

"I måndags konstaterade polisen att den 40-åriga mamman i Pasvalys kommun använder våld mot sina minderåriga barn." (15min 15).

Varje artikel som informerar om ett fall där ett barn har skadats på grund av våld innehåller information om var familjen bor. Utifrån artiklarna går det att utläsa två typer av platser där familjen kan vara bosatt, antingen bor man i staden eller på landsbygden. I artiklarna skrivs

det om man är en stadsbo eller om man bor i en annan del av kommunen. I de fall där våldet har skett i staden, skrivs ofta gatuadressen ut också. Är familjen, där våldet har förekommit, bosatt i en by utanför staden, skrivs adressen inte ut.

”Runt kl.20.00 i Siauliai, Aido gatan, en onykter man med 1,65 i promille, slog sin sambo, ströp hennes minderåriga dotter.” (KD5)

”Den 11 november runt kl. 16.10 i Rokiskis kommun, Kavoliskis by, onykter (1,75 promille) man född år 1971 brukade våld mot sin sambos minderåriga dotter genom att med handen slå henne i huvudet och drog henne i håret.” (KD8)

Vad har det för betydelse att skriva ut åldern, tillståndet och platsen våldsutövaren bor på i en artikel som syftar till att informera om en händelse? Som tidigare har nämnts, har det varit svårt att hitta många artiklar från 2016. Detta kan vara en indikator på att problemet inte uppmärksammades lika mycket i media innan år 2017, året då den nya lagen gick igenom. Dagstidningarnas ökade uppmärksamhet på problemet kan ha lett till att en ”typisk” våldsutövare har konstruerats i samhället med hjälp av språket och hur man brukar det (Wennerberg, 2010, s. 29). Om man alltid skriver ut ålder, kön, om personen har varit i nyktert/onyktert tillstånd eller var den bor skapas det en bild av den typiska våldsutövaren. I en artikel från 2018 blev denna konstruktionen påtaglig.

”Vem hade kunnat slå sitt tiomånaders barn, för att den sparkade ganska hårt när du skulle byta kläderna på den? Troligtvis, dyker det upp en bild i huvudet på en person som inte undviker alkohol/droger och bor ute på landet.” (LR1)

Det som går att utläsa från alla nyhetsartiklar genom alla åren som har undersökts för denna uppsats, är att beskrivningen av våldsutövarens livssituation har varit väldigt utförlig. Informationen har varit anonymiserad, men ändå tillräcklig för att skapa sig en bild av hur en typisk våldsutövare ser ut. I många fall stämmer denna bild överens med verkligheten och då är tonen i texten mer dömande. De föräldrar som inte passar in i den ”typiska” bilden av en våldsutövare hamnar i helt andra typer av artiklar. Dessa föräldrarna ser man sällan i artiklar med syftet att informera, de förekommer mer i reportage eller artiklar skrivna av psykologer och liknande. Där skriver man inte heller om var händelsen inträffade, fallet blir mer anonymiserat än vad det är när våldsutövaren är en påverkad förälder mitt ute på landet. De

”icke-typiska” våldsutövarna rättfärdigas av media genom att man bland annat skriver att de saknar kunskap på hur man ska uppfostra ett barn.

”Men kvinnan som berättade för sin terapeut om vad hon hade gjort var en välutbildad, mogen kvinna, bosatt i staden tillsammans med sin man och sina två barn. Hon insåg att problemet inte ligger hos barnet, det ligger i hennes eget beteende. [...] Som hon förstod senare, efter att ha analyserat sina känslor, var hon bara jätterädd. Hennes handling var en impulsiv reaktion till en väldigt stark rädsla.” (LR1)

I det material som har analyserats har sådana artiklar inte varit ofta förekommande, och artiklar med den typiska våldsutövaren har varit vanligast. Det man kan undra är om välutbildade och i staden bosatta föräldrar faktiskt är mindre benägna till att bruka våld mot sina barn, eller om det är media som väljer att behålla den redan konstruerade bilden av den typiska förövaren.

5.1.2 Offret som hamnar i skuggan

Beskrivningen av offret, barnet, är ganska likt våldsutövarens. Då våldet sker i hemmet är i de flesta fallen platsen där offret bor beskriven i samband med beskrivningen av våldsutövaren. Barnens ålder och kön framkommer i de flesta informativa artiklarna. Fokuset i artiklarna ligger på våldsutövaren, inte den som har blivit utsatt för våldet. Något som framkommer specifikt om offren är omfattningen av skadorna samt var barnet blir placerat om våldet har skett i hemmet där båda föräldrarna är involverade.

”Samma kväll runt kl. 20.00 i Kaunas, i hemmet på Mazoji gatan, onykter (1,91 promille) man brukade våld mot sin sambos son. Mannen puttade honom med handen, barnet föll på golvet och skadade sin vänstra hand. Eftersom den 33-åriga mamman hittades onykter (2,39 promille) blev barnen överlämnade till släktingar.” (KD9)

Något som dök upp enstaka gång var barnets berättelse om händelsen då det blev utsatt för våld. Det som framkommer i denna artikel är inte barnets egna ord, men det är en förskolelärare som berättar för tidningen om vad barnet har sagt (15min 5). Våld mot barn är ett socialt problem i Litauen och har media som en av sina anspråksformulerare. Loseke (2003, s. 36) menar på att vid sociala problem som rör barn tillåts barnen sällan att uttrycka sina anspråk själva. Barnens roll som offer uppmärksammas inte på samma sätt som

föräldrarnas eller vårdnadshavarnas roll som våldsutövare, vilket enligt min uppfattning gör att offret blir lämnat i skuggan.

5.1.3 Våld som en uppfostringsstrategi

De äldsta artiklarna i materialet är från år 2016, vilket kan tyckas inte vara så gammalt. Trots att vi inte går så långt bakåt i tiden, har jag utifrån mitt material kunnat utläsa att det inte är alla som vet vad våld är. I en artikel (KD 3) skrivs det om att Litauen har delats i två delar, där ena delen är strikt emot våld mot barn, medan den andra delen anser våld mot barn som en normal uppfostringsstrategi. I samma artikel framkommer det att våldet definieras olika. I de fall som har fått störst spridning i Litauen med hjälp av massmedier, där barn har utsatts för grovt våld och i vissa fall även dött, har reaktionerna från människorna varit stora. Fall där barn utsätts för ”mindre” våld, exempelvis ett slag på fingrarna, anser folk inte vara våld mot barn. När det kommer till våld som uppfostringsstrategi brukar det kallas för ”berzine kose”, vilket betyder att man får smisk på rumpan med ett bälte eller en kvist från något träd. Detta brukar man säga till barn som inte lyssnar, exempelvis ”Om du inte slutar så kommer du få äta berzine kose”.

”Samhällets uppfattning om ”berzine kose” gör att man tänker efter väldigt noga. Olika undersökningar har visat att majoriteten i samhället tycker att det är okej att uppfostra ett barn med ett bälte som hjälpmedel. (KD12)”

Normaliseringen av våld mot barn är ett resultat av bristen på socialkonstruktivistiskt tankesätt. Socialkonstruktivismen innebär bland annat att man inte ska acceptera sociala företeelser som något naturligt, då det är skapat av samspelet mellan människorna (Wennerberg, 2010, s. 29). Majoriteten av de som är föräldrar i Litauen idag, har varit barn under tiden som landet tillhörde Sovjetunionen, och våld mot barn var vanligt förekommande där (Sebre et al, 2004, s. 114). Om de har vuxit upp med det finns det en risk att de normaliserar denna process och använder sig av våldet som en uppfostringsstrategi.

”Våra föräldrar växte upp under Sovjetunionens tid. Det var ett väldigt aggressivt och våldsamt samhälle, institutioner var våldsamma mot människorna, och det var det som var normen.” (KD12)

Medias roll som anspråksformulerare blir väldigt viktig när det kommer till detta.

Dagstidningar, och tidningar överlag, är den typ av nyhetsmedia som är billigast och mest lättillgänglig (Popovic, 2018, s. 771; Lonne & Parton, 2014, s. 823) vilket automatiskt gör att den når ut till flest personer. Dagstidningarna uppmärksammar detta genom att rapportera och informera befolkningen om fall av våld mot barn. I dagstidningarnas rapportering om dessa fall finns nästan alltid en kort beskrivning av hur våldet har gått till. I slutet av en sådan artikel framkommer det också om våldsutövaren har blivit häktad, om barnen har blivit omplacerade och vilken typ av medicinsk hjälp har behövts.

”Utifrån första informationen, fick vi reda på att i en gemensam toalett sparkade en kvinna (född 1992) sin dotter i huvudet. Flickan behövde inte hjälp från läkare efter slaget, men hennes mamma blev intagen på ett långvarigt interneringsrum.” (15min 8)

Det finns en okunskap bland föräldrarna om hur man ska uppfostra sitt barn. Föräldrarna har inte nått insikt i att det finns olika typer av våld. En lite mer utförlig beskrivning av en sådan händelse, som återges i citatet ovan, kan få läsaren som eventuellt brukar våld mot sina barn och inte förstår att det är våld, att faktiskt förstå vad våld är och vilka konsekvenser det kan ha.

”Min erfarenhet visar att föräldrarna tar till våld när de inte vet vad de ska göra, hur de ska reagera på sitt barns beteende.” (KD12)

”Idag pratar vi mycket om sexuellt utnyttjande av barn, men vi har lite förståelse för vad psykiskt våld mot barn är.” (LR13)

5.1.4 Ej anonymiserad identitet, problemfamilj, skyldig/oskyldig

I några av de utvalda artiklarna beskrivs fall av våld mot barn som har fått väldigt mycket uppmärksamhet i media. Ett sådant fall handlar om en 4-årig pojke som blev slagen till döds av sin styvpappa. I de artiklar som man pratar om fallet (15min 13, KD6) är beskrivningen av våldsutövarna en aning mönsterbrytande från vad jag har läst i de andra artiklarna. Det som är annorlunda i dessa artiklarna är att våldsutövarnas namn inte är anonymiserade. Utöver det finns en bred beskrivning om våldsutövarna tidigare liv som innefattar tidigare brottsliga gärningar.

”23-åriga mamman Monika Kaziukaityte försökte inte rädda sitt barn då hon var rädd för sin våldsamma sambo. [...] Gediminas Kontenis ville inte erkänna först. För tre år sedan blev han dömd för narkotikainnehav.” (KD6)

Ett tema i kodningen var orsaker till våldet, och som en kategori i detta tema hade jag förväntat mig att psykisk ohälsa skulle dyka upp. Det gjorde den också, dock i mycket mindre utsträckning än förväntat. Psykisk ohälsa som en orsak till våld mot barn dök upp i en och samma artikel (KD6), men om två olika föräldrar.

Något som jag inte hade förväntat mig innan jag började med min kodning var en beskrivning av ”problemfamiljer” (LR5, LR6, 15min 11). I artiklarna används inte just det uttrycket, men sådana familjer beskrevs som familjer med bristande social kunskap. De flesta familjerna som har varit i kontakt med den litauiska motsvarigheten till den svenska socialtjänsten, hade en brist på sociala kunskaper. Dessa familjerna blir indragna i en ”socialriskgrupp”, som i vissa fall beskrivs som en svartlista.

”Familj som familj. Typisk familj som tillhör socialrisksgruppen, indragen i listan på grund av hur de för sitt sociala liv; papporna till barnen är okända, liten inkomst. Hon hade besök av socialarbetarna hela tiden. Vi gav henne allsidig hjälp. Mamman var arbetslös.” (15min 16)

I detta citat framkommer återigen en konstruerad bild av något typiskt. Den sociala verklighet som Litauen lever i i dagsläget har konstruktioner av typiska ”problemfamiljer” som ser ut på detta sätt, men det kan alltid förändras då den sociala verkligheten är omförhandlingsbar (Jönsson, 2010, s. 17).

Våld mot barn är ett brott vilket ledde till att jag hade förväntningar om att se beskrivning av våldsutövaren som skyldig eller oskyldig. Detta begrepp förekom en gång, i en artikel från år 2016 (15min 16). I alla andra artiklar framkommer det om föräldrar är häktade eller inte, men man återkopplar inte till dessa fallen senare. I denna artikel från 2016 framkommer begreppet skyldig i ett sammanhang där mamman själv har erkänt att hon har mördat sitt barn.

5.2 FÖRÄNDRINGAR I BESKRIVNINGEN AV VÅLD MOT BARN

Det är svårt att urskilja några stora förändringar i själva beskrivningen av våldet mellan år 2016 och 2018. Det som har skett är att år 2018 har man konstruerat en beskrivning av den ”typiska” våldsutövaren, vilket jag har beskrivit i föregående avsnitt. I mitt material kunde jag se att antalet artiklar där en viss person i samhället uttrycker sin åsikter om problematiken i Litauen har blivit fler år 2017 och 2018. Bland de som har intervjuats om detta har varit den litauiska riksdagens ordförande, före detta ordförande i kommittén för socialt arbete och premiärministern (KD1, KD2, LR6). Politikerna började intervjuas år 2017, alltså samma år som lagen om skydd för barns grundläggande rättigheter ändrades. Dessa tre politikerna har alla varit överens om att det ska finnas en nolltolerans för våld mot barn i Litauen och att de är väldigt glada för en förändring av denna lag. Då lagen även innehöll en paragraf om omhändertagande av barn, handlar mycket av utsagorna om just omhändertagandena. I artiklar från år 2017 och 2016 förekommer ingenting om detta.

I vissa av de utvalda artiklarna kunde jag se en minskning av normalisering av våldet då media tillfället i akt och passade på att lägga till statistik om hur våld mot barn ser ut, samt att de delade med sig av uppgifter om var föräldrar kan vända sig om de känner sig osäkra kring det som gäller barnuppfostran (KD4). Media uppmanar även medmänniskorna i landet att reagera om man ser något misstänksamt.

”Om du ser våld – var inte tyst, ring 112 – kanske är det du som räddar ett barns liv!
Var och en av oss bär ett ansvar.” (KD7)

Återigen kan man se medias ansvar som anspråksformulerare. De dagstidningarna skriver är riktat till en publik, vilket i detta fall kan anses vara de som läser dagstidningarna. För att något ska bli ett socialt problem, måste det accepteras av publiken (Loseke, 2003). Sättet som dagstidningarna skriver på är upplysande och utbildande eftersom beskrivningarna och definitionerna av vad som anses vara våld är utförliga. De är upplysande på det sätt att dagstidningarna beskriver situationen i landet, pratar med personer som är relaterade till problemet samt att det förekommer uppmaningar till vad var och en medlem i samhället kan göra för att minska problemet. Den ökade uppmärksamheten i media kring våld mot barn är positivt då mycket rapportering kan omvandla det till ett socialt problem

(anspråksformulering som blir godkänd av publiken) som behöver utveckling av lösningar (Loseke, 2003, s. 27; Cheit et al, 2010, s. 100).

Den största förändringen i beskrivningen är att sättet som artiklarna skrivs på har ändrats. De har blivit mer lärande och upplysande för samhällets skull. Den sociala verklighet i Litauen har tidigare accepterat våld mot barn som en uppfostringsstrategi, men genom åren kan man i artiklarna se ett försök att få bort denna uppfattning. Den sociala verklighet vi lever i är en social överenskommelse och ett föremål för ständiga omförhandlingar och förändringar (Jönsson, 2010, s. 17). Det sker en omförhandling i det litauiska samhället nu där dagstidningarna utnyttjar sin roll som anspråksformulerare genom att skriva på det sätt som de skriver på för att få sin publik, som i detta fall är läsarna, att acceptera anspråket, för att sedan anse det som ett socialt problem (Loseke, 2003, s. 27).

5.3 VILKA AKTÖRERS RÖSTER KOMMER FRAM

Den sista frågeställningen för denna uppsats var att se vilka aktörer i samhället det är som uttalar sig om problemet i dagstidningarna. De aktörer som främst har fått möjlighet att prata om våld mot barn i litauiska dagstidningar är politiker, psykologer och läkare, socialarbetare och poliser. I slutet av detta avsnitt tar jag upp vilka röster som inte hörs i samhället.

5.3.1 Politiker

Från den tidigare forskning som finns går det att utläsa att politiker och regeringar är stora intressenter när det gäller debatten om våld mot barn i samhället. Som intressenter är de beredda för att göra vad som helst för att få fram sitt budskap i media (Lonne & Parton, 2014, s. 823). Politiker som intressenter har stort inflyttande i dessa debatter och har förmågan att påverka utvecklingen av skandaler och tragedier i media (ibid.). I föregående avsnitt nämnde jag politikerna som har fått en möjlighet att uttala sig om våld mot barn. I de artiklar som finns i mitt material har det varit den litauiska riksdagens ordförande, premiärministern och före detta ordförande i kommittén för socialt arbete som har uttryckt sig angående våld mot barn i landet (KD1, KD2, LR6).

De artiklar som de får sina röster hörda i är från 2018. Då 2018 var året som lagen med bland annat förbud mot våld mot barn trädde i kraft, pratar politikerna om lagen. Politikerna deltar i olika aktiviteter som har med utvecklingen av lagen att göra vilket gör att de har mycket att

säga om det. Politikerna är samstämmiga i det de säger, alla är glada över att det äntligen har stadgats en lag med tydliga riktlinjer för att se till att barnens behov tillgodoses. Den litauiska riksdagens ordförande har uttryckt sig på följande sätt gällande godkännande av att en viss typ av våld mot barn kan användas i syfte att minska ännu större skada för barnet.

”Jag kommer inte stå för att någon typ av fysiskt våld mot barn ska vara lagligt. [...] V. Pranckietis säger att han inte ser någon möjlighet till att tolerera användning av proportionerligt våld mot barn.” (KD1)

Premiärministern är också tydlig i sin åsikt om att inte tolerera någon typ av våld mot barn. Dock är han inte lika positivt inställd på omhändertagande av barn. Förändringar i riktlinjer om omhändertagande av barn är också en del i den nya lagen som har väckt många reaktioner i samhället.

”Fysiskt våld mot barn kan inte på något sätt vara lagligt eller accepterat, men omhändertagande av barn måste vara den yttersta åtgärden, säger premiärministern Saulius Skvernelis.” (KD2)

Att vara tydlig i sin åsikt är viktigt för en politiker som är en intressent i en sådan debatt. En tydlig åsikt i media hjälper politikerna att få sin vilja igenom. Återigen kan man koppla detta till anspråksformulering där politikerna är anspråksformulerare men publiken blir densamma, läsarna av dagstidningarna och följarna av de medier som finns (Loseke, 2003).

5.3.2 Personer som hjälper till med problematiken

De artiklar som inte har haft huvudsyftet att informera om en incident, har ofta haft inslag från andra kunniga. De som ingår under denna rubrik är läkare, psykologer, personer från olika organisationer, socialarbetare och poliser. Artiklar med någon annan kunnig har förekommit under alla åren som har studerats, till skillnad från politiker vars röster började höras efter lagstiftningen år 2018.

Många av de nämnda andra kunniga är också intressenter i denna fråga då de flesta tillhör offentliga institutioner och myndigheter. Som intressent har man sitt syfte i att få sin vilja hörd (Lonne & Parton, 2014). Det jag upplever efter att ha granskat mitt material är att intressenterna inte har riktigt det syftet. De delar med sig av sin kunskap när det kommer till

våld mot barn på ett sådant sätt så att det kan vara hjälpsamt för läsarna. Självklart kan man läsa sig fram till intressenternas vilja också, men det är inte det som är huvudsyftet. Chefen för traumaavdelningen på barnsjukhuset i Santariskes klinik delar med sig av statistik som finns angående våld mot barn i Litauen och hur det kan gå till när ett barn som har blivit utsatt för våld kommer till sjukhuset.

”Barn blir brända med cigaretter, olika vätskor – te, soppa, våldsutövarna bryter deras lårben, överarmsben, andra ben. [...] äldre barn kan berätta var de har ont och vad som har orsakat traumat, men det är svårare med spädbarn. (KD7)

I en annan artikel (LR6) pratar en polis om hur deras arbete har förändrats sedan lagen trädde i kraft. Tidigare har poliser i Litauen fått sköta allt arbete när de fick in ett samtal om våld mot barn, men efter lagändringen har man kopplat på socialarbetare och andra professionella inom det område. Denna polis beskriver förändringarna i sitt arbete på ett informativt sätt så att läsarna vet vart de kan vända sig om en situation där de ser våld mot barn uppstår.

Alla dessa intressenter har samma mål, och det är att minska våldet mot barn i Litauen. Att dessa intressenters vilja inte blir lika tydlig kan ha att göra med att dagstidningarna blir sekundära anspråksformulerare vilket innebär att de översätter anspråk från intressenterna (Loseke, 2003, s. 41). Läkare och psykologer är involverade i detta på ett annat sätt än vad politikerna är, och har en helt annan kunskap och syn på problemet. Läkarna och psykologerna kommer närmare problematiken då de faktiskt får träffa föräldrarna och barnen som blir utsatta. Detta kan göra att det blir mycket viktigare för dem att förmedla den kunskap de har för att lära befolkningen någonting om problemet, än att göra något som de kommer tjäna på. Politikerna behöver ofta ha stöttning bakom sig och kan därför sätta behovet av att få igenom sin vilja framför annat som kan anses vara viktigare för befolkningen.

5.3.3 Media

I avsnittet ovan nämnde jag media som sekundär anspråksformulerare, som förmedlar av anspråk som är skapade av andra intressenter (Loseke, 2003, s. 41). Media kan även vara primära anspråksformulerare, där exempelvis en reporter förmedlar sitt anspråk (ibid.). Det jag har sett i mitt material är att dagstidningarna oftast är sekundära anspråksformulerare. Skribenterna översätter i de flesta fallen andras anspråk och skriver ner dem. I några enstaka fall ansåg jag dagstidningarna som primära anspråksformulerare, där de uppmanade samhället

att reagera på problemet (KD7) eller gav information om var man kan vända sig om man själv upplever sig ha problem (KD4).

5.3.4 Vilka röster saknas?

Enligt tidigare forskning saknas barns egna utsagor om våldet precis som föräldrarnas version av allting, vilket oftast beror på etiska skäl (Lonne & Parton, 2014, s. 823-824). Vad gäller barn som anspråksformulerare, är det sällan tillåtet i samhället (Loseke, 2003, s. 36). I mitt material framkom ett enda citat där man hade förmedlat vad barnet själv har sagt, men det som sades kom från en tredje part, inte från barnet själv direkt till tidningen. Föräldrarnas utsagor finns heller inte med. Alla röster, utom en, som förmedlas av dagstidningarna i mitt material tillhör de ovannämnda intressenterna. Den ena rösten framkommer i en artikel från 2016, och det är grannens röst (15min 16). Detta är grannen till en kvinna som har mördat sitt barn. Grannens roll i artikeln är som vittne, där han instämmer och gör tillägg till uppgifter som har uppgetts av socialarbetaren. Utöver detta kan man inte höra fler röster från helt vanliga privatpersoner.

6. AVSLUTANDE DISKUSSION

Från år 2016 till 2018 har litauiska tidningar haft en väldigt tydlig och bred beskrivning om våld mot barn. Beskrivningen av våldsutövaren är utförlig, medan beskrivning av offret är betydligt mindre. Det finns viktiga aspekter i beskrivningen såsom plats där våldet har skett och ålder på våldsutövaren. Relationen mellan offret och våldsutövaren är också väldigt viktig. Det har inte gått att utläsa någon förändring i själva beskrivningarna av våldet, dock har det ändå skett en del förändringar. År 2018 fanns det ett porträtt av den "typiska" våldsutövaren och problemfamiljen. Fler aktörer i samhället fick sina röster hörda jämfört med år 2016. Dessa aktörer var bland annat politiker, socialarbetare, läkare och poliser. Direkta röster från offer eller våldsutövarna ingår inte i de röster som hörs. Tidningarna började med att försöka ta bort normaliseringen kring våldet genom att uppmana samhället till att reagera. Det skrevs även fler artiklar där någon av ovan nämnda aktörer delade med sig av sina ståndpunkter och uppfattningar av problemet.

Det finns ingen tidigare forskning om hur våld mot barn i Litauen har beskrivits i tidningar. Det resultat som jag har kommit fram till är viktiga eftersom det utifrån dessa går att se vad problemen grundar sig i och var man kan börja arbeta för att lösa problemet. Det pågår redan nu ett arbete för att minska våld mot barn i Litauen, bland annat genom förändringen av lagen

om skydd för barns grundläggande rättigheter, men detta arbete kan inte anses vara tillräckligt med tanke på resultaten som framkommer i studien. Utvecklingen bör inte gå åt det håll där konstruktionen av den "typiska" våldsutövaren eller problemfamiljen finns, utvecklingen bör göra så att det inte finns några "typiska" aktörer. Problematiken ska inte hinna gå så långt att det finns ett generellt porträtt av någon.

Metoden som användes för denna uppsats anser jag vara lämplig, då jag är ute efter textens innehåll. I en annan studie hade man istället kunnat använda sig av någon typ av diskursanalys som ett analysverktyg för materialet för att se hur diskurserna har ändrats genom åren.

Vad som hade varit intressant att undersöka i framtida studier är betydelsen av lagändringen för våld mot barn som ett socialt problem. Under denna uppsats är denna lag återkommande, även om den inte ingår i syftet. Med tanke på detta hade det varit intressant att vidare undersöka hur denna lag kan minska problematiken. I tidigare forskning av Lonne och Parton (2014, s. 824) framkommer det att medias ökade rapportering om våld mot barn i Australien ledde till stora systematiska förändringar. Som ännu ett förslag för en fortsatt studie hade det varit intressant att undersöka hur och om tidningars rapportering om våld mot barn i Litauen har påverkat lagförändringen.

7. REFERENSER

Ahrne, Göran & Peter Svensson (2015) Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.

Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter. (2009). Stockholm: UNICEF Sverige. Tillgänglig på Internet <http://unicef-porthos-production.s3.amazonaws.com/barnkonventionen-i-sin-helhet.pdf>

Boréus, Kristina & Sebastian Kohl (2018) Innehållsanalys. I: Kristina Boréus & Göran Bergström (red.) *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur AB.

Bryman, Alan (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Andra uppl. Stockholm: Liber.

Cheit, R. E., Shavit, Y., & Reiss-Davis, Z. (2010) *Magazine coverage of child sexual abuse, 1992-2004*. Journal of Child Sexual Abuse, 19(1), s. 99–117

Grabe, S., Hyde, J. S. & Ward, M. L. (2008). *The role of the media in body image concerns among women: a meta-analysis of experimental and correlational studies*. Psychological Bulletin. 134(2), s. 460-476.

Gustafsson, N. (2015). Big data, small data och etik i internetforskningen: utmaningar för samhällsvetenskapen. I G. Andersson, & M. Jerneck (Red.), *Samhällsvetenskapliga fakulteten i Lund - en vital 50-åring* (s. 540-547). Lund University.

Jönson, Håkan (2010). *Sociala problem som perspektiv. En ansats för forskning och socialt arbete*. Malmö: Liber.

Labanauskienė J & Siaurusaitis B. *Smurto prieš vaikus būklė ir problemas Lietuvoje*. Neurologijos seminarai. 2008;12(4) s. 199-203.

Lietuvos Respublikos Seimas. (1996). Lietuvos Respublikos Vaiko Teisiu Apsaugos Pagrindu Įstatymas (1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234). [<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C8205E261830> Hämtat 2019-04-05]

Lietuvos Respublikos Seimas. (2017). Lietuvos Respublikos Vaiko Teisiu Apsaugos Pagrindu Įstatymo NR. I-1234 Pakeitimo Įstatymas (2017 XIII-643). [<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/30156e00eede11e6be918a531b2126ab> Hämtat 2019-04-05]

Lind, Rolf (2014) *Vidga vetandet. En introduktion till samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur AB.

Lonne, Bob & Nigel Parton (2014) *Portrayals of Child Abuse Scandals in the Media in Australia and England: Impacts on Practice, Policy, and Systems*.

Loseke, Donileen R. (2003). *Thinking about social problems*. New Jersey: Transaction Publishers.

Mikelaityte, Rita & Narkauskaite, Laura. *Smurto prieš vaikus problema Lietuvoje ir kitose šalyse*. Visuomenes sveikata. 2010;2(49) s. 19-22

Nationalencyklopedin (u.å) Konstruktionism.

[<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/konstruktionism> Hämtat 2019-05-15]

Pritchard, Colin. & Steven, Keen (2018) *Child mortality and child-abuse-related deaths in Albania, Bulgaria, Croatia, Cuba, Czech Republic, Estonia, FRY Macedonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Moldova, Poland, Romania, Russia, Serbia, Slovakia and Slovenia compared to Western Comparators the USA and the UK (1988-90 to 2012-14)*. British Journal of Social Work. 48, s. 236-253.

Rennstam, Jens & David Wästerfors (2015) Att analysera kvalitativt material. I: Göran Ahrne & Petersvensson (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.

Sebre, Sanda, Ieva Sprugevica, Antoni Novotni, Dimitar Bonevski, Vilmante Pakniskiene, Daniela Popescu, Tatiana Turchina, William Friedrich & Owen Lewis (2004) *Cross-cultural comparisons of child-reported emotional and physical abuse: rates, risk factors and psychosocial symptoms*. *Child Abuse & Neglect* 28, s. 113-127.

SFS 1993:1392. Lag om pliktexemplar av dokument

SFS 2018:218. Lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning

Socialines Apsaugos ir Darbo Ministerija (2018) *Smurto artimoje aplinkoje statistika pries vaikus*. Vilnius: Socialines Apsaugos ir Darbo Ministerija.

[[https://socmin.lrv.lt/uploads/socmin/documents/files/2018%2012%2005%20SADM%20smurto%20statistika_lentele_06\(1\).pdf](https://socmin.lrv.lt/uploads/socmin/documents/files/2018%2012%2005%20SADM%20smurto%20statistika_lentele_06(1).pdf) Hämtat 2019-04-23]

Stjepka Popović (2018) Child Sexual Abuse News: A Systematic Review of Content Analysis Studies, *Journal of Child Sexual Abuse*, 27:7, s. 752-777

Unicef (u.å.a) Kaip mes saugome vaiku teises vadovaudamiesi jungtiniu tautu vaiko teisiu konvencija [<http://unicef.lt/veikla/vaiko-teisiu-konvencija/> Hämtat 2019-04-02]

Unicef (u.å.b) Barnkonventionen är vårt uppdrag [<https://unicef.se/barnkonventionen> Hämtat 2019-04-02]

Vetenskapsrådet. (2015) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

Weber, Robert. (1990). *Basic Content Analysis*. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.

Wennerberg, S. B. (2010). *Socialkonstruktivism: positioner, problem & perspektiv*. Stockholm: Liber AB

Qiao, Dong Ping, Andrew Jonathan Whittaker, Tong Zhang (2017) Media Coverage, Public Awareness and State Intervention in Child Abuse in China – An Analysis of High-Profile Cases. *Child Abuse Review* Vol. 27, s. 378-388.

8. BILAGOR

8.1 BILAGA 1

Artiklar från Lietuvos Rytas

2018

1. <https://www.lrytas.lt/gyvenimo-budas/seima/2018/11/07/news/pliaukstelejusi-vaikui-suprato-kad-reikia-kazkur-kreiptis-priezastys-gludejo-vaikysteje-8156537/>
2. <https://www.lrytas.lt/gyvenimo-budas/seima/2018/09/14/news/kraupus-vaizdai-is-provincijos-motina-talze-ir-keike-mazamecius-vaikus-7563357/>
3. <https://lietuvsdiena.lrytas.lt/kriminalai/2018/04/21/news/girtos-motinos-ir-patevio-ispulis-pries-vaika-negailestingai-muse-ir-sparde-6044834/>
4. <https://sveikata.lrytas.lt/medicinos-zinios/2018/02/09/news/medikai-apie-sukresta-naujagimi-kalba-atsargiai-gali-prireikti-sudetingos-operacijos-4581408/>
5. <https://lietuvsdiena.lrytas.lt/kriminalai/2018/01/25/news/dvi-mazos-sesutes-patyre-tevo-ir-jo-18-metes-drauges-ispuoli-4397895/>
6. <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/aktualijos/2018/11/13/news/policijos-pareigunes-atskleide-su-kokiomis-seimomis-tenka-susidurti-vaikai-atsiduria-kosmare-8220202/>

2017

7. <https://lietuvsdiena.lrytas.lt/kriminalai/2017/05/02/news/tevas-akmeniu-trenke-mazameciui-sunui-per-galva-vaikas-gydomas-ligonineje-1012519/>
8. <https://lietuvsdiena.lrytas.lt/kriminalai/2017/04/14/news/smurtas-pries-mazamecius-sumusta-3-eju-mergaite-ir-9-eriu-berniukas-867334/>
9. <https://lietuvsdiena.lrytas.lt/kriminalai/2017/03/06/news/siluteje-girta-moteris-sumuse-5-meti-sunu-613964/>
10. <https://lietuvsdiena.lrytas.lt/kriminalai/2017/03/01/news/siaulieciu-seimoje-sumusti-trys-mazameciai-itariamamas-sugyventinis-621740/>
11. <https://lietuvsdiena.lrytas.lt/kriminalai/2017/02/22/news/girtas-senelis-del-2-euru-smurtavo-pries-10-mete-anuke-633626/>
12. <https://lietuvsdiena.lrytas.lt/kriminalai/2017/02/08/news/is-telsiskes-atimtas-mazametis-muse-nes-nesiseke-mokyti-655837/>

2016

13. <https://gyvbudas.lrytas.lt/seima/2016/04/02/news/smurtas-pries-vaikus-ne-tik-fizines-bausmes-bet-ir-ignoravimas-1341943/>

Artiklar från Kauno Diena

2018

1. <http://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/v-pranckietis-kategoriskas-vaiku-musti-negalima-890891>
2. <http://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/premjeras-smurtas-pries-vaikus-negali-buti-iteisintas-ar-toleruojamas-890675>
3. <http://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/salies-pulsas/smurtas-pries-vaikus-lietuva-pasidalijo-i-dvi-stovyklas-886419>
4. <http://kauno.diena.lt/naujienos/kriminalai/nusikaltimai/sukreciantis-motinos-smurtas-pries-vaikus-talzo-ir-rankomis-ir-kojomis-880487#>
5. <https://kauno.diena.lt/naujienos/kriminalai/nusikaltimai/savaitgali-fiksuota-smurto-pries-vaikus-atveju-878784>

2017

6. <http://kauno.diena.lt/naujienos/kaunas/nusikaltimai-ir-nelaimes/smurtas-pries-vaikus-siurpina-794197>
7. <http://kauno.diena.lt/naujienos/kriminalai/nusikaltimai/statistika-smurto-pries-vaikus-nemazeja-805833>
8. <http://kauno.diena.lt/naujienos/kaunas/nusikaltimai-ir-nelaimes/neblaivus-artimieji-smurtavo-pries-vaikus-837189>
9. <http://kauno.diena.lt/naujienos/kaunas/nusikaltimai-ir-nelaimes/i-arestines-uzdaryti-pries-vaikus-smurtave-artimieji-816070>
10. <http://kauno.diena.lt/naujienos/kriminalai/nusikaltimai/smurtas-pries-vaikus-nesiliauja-arestineje-desimt-asmenu-799327>
11. <https://kauno.diena.lt/naujienos/kaunas/nusikaltimai-ir-nelaimes/kauno-rajone-neblaivus-tevas-smurtavo-pries-mazameti-sunu-795383>
12. <https://kauno.diena.lt/naujienos/sveikata/psichologija/nematomas-smurtas-pries-vaikus-795705>

2016

13. <https://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/salies-pulsas/ekspertas-neturime-valstybines-smurto-pries-vaikus-prevencijos-programos-728577>

Artiklar från 15min.lt

2018

1. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/nera-tikslios-statistikos-kiek-ir-nuo-kokio-smurto-kencia-vaikai-56-1065932?copied>
2. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/raseiniuose-vyras-sumuse-sugyventine-si-plierke-savo-kudiki-abu-uzdaryti-i-arestine-59-1064960?copied>
3. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/traku-rajone-visiskai-girtas-vyras-pirtyje-primuse-dvimeti-berniuka-59-1044050?copied>
4. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/3-11-prom-iputusi-motina-jonavoje-sumuse-11-mete-dukra-59-907326?copied>

2017

5. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/telsiuose-tevo-dauzytai-mazametei-nustatyti-daugybiniiai-sumusimai-59-889090?copied>
6. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/policija-pradejo-du-tyrimus-del-mazameciu-seksualinio-isnaudojimo-59-885102?copied>
7. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/6-meciui-tevas-spyre-i-koja-o-8-metei-prakirstas-smilkinys-59-857414>
8. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/telsiuose-motina-spyre-3-metei-i-galva-59-840034?copied>
9. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/vaika-smurtu-auklejusio-kauniecio-kraujyje-beveik-4-promiles-alkoholio-59-833436?copied>
10. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/girtuteliai-seimos-nariai-kaune-tyciojosi-is-sesiamecio-talze-puodeliu-tampe-uz-ausies-59-800680?copied>
11. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/siauliuose-mirusios-7-menesiu-mergytes-drama-smurto-apraiskos-tirtos-keturis-kartus-59-762728?copied>
12. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/del-smurto-pries-vaikus-i-arestines-uzdaryti-apie-desimt-asmenu-59-761482?copied>

13. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/mazamecio-nuzudymo-kedainiuose-metu-patevis-ir-mama-buvo-apsvaige-nuo-narkotiku-59-754522?copied>

2016

14. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/pasiruoskime-naujai-smurto-pries-vaikus-bangai-arteja-uzstaliu-metas-o-tarnybos-neigalios-padeti-56-720456?copied>

15. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/pasvalio-rajone-motina-smurtavo-pries-savo-mazametes-atzalas-59-567475?copied>

16. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/naujagimes-nuzudymu-itariama-kauno-rajono-gyventoja-pries-tai-palaidojo-saldytuve-uzdususi-suneli-59-696793?copied>